

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-угорський навчально-науковий інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції**

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту

Олександр ШПЕНИК
25 червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Методика навчання історії та громадянської освіти в закладах
загальної середньої освіти**

Рівень вищої освіти	другий (магістр)
Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А4 Середня освіта
Предметна спеціальність (Спеціалізація)(за наявності)	А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Освітня програма	«Історія (мова навчання фахових дисциплін – угорська)»
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	Угорська, українська

Робоча програма навчальної дисципліни «*Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти*» для здобувачів вищої освіти галузі знань *A Освіта* спеціальності *A4 Середня освіта* предметної спеціальності або спеціалізації (за наявності) *A4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)* освітньої програми «*Історія (мова навчання фахових дисциплін – угорська)*»

Розробники: Зубанич Л. Л., к.і.н., доцент
доцент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Історії Угорщини та європейської інтеграції протокол № 11 від «20» червня 2025 р..

Завідувач кафедри доц. Зубанич Л. Л.

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту протокол № 5 від «24» червня 2025 р..

Голова науково-методичної комісії доц. Талабірчук О. Ю.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 150	1
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3 самотійної роботи студента -	1
	Лекції:
	32
	Практичні (семінарські):
	28
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:
	90

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «*Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти*» виконує важливі завдання у підготовці фахівців-істориків, учителів закладів загальної середньої освіти. Вона завершує професійно-педагогічну підготовку, надаючи інструментарій для майбутньої професійної діяльності, покликана формувати вміння майбутнього вчителя закладати громадянські особистісні якості учня, яких потребує демократичне суспільство (інтелектуальну чесність, відкритість розуму, повагу до правди, толерантність, вміння критично мислити), виконує роль організатора у переході до особистісно орієнтованого навчання, виховання на уроках вітчизняної та всесвітньої історії громадянина України.

Метою курсу є: формування складових професійної компетентності у майбутніх учителів історії, володіння сучасними методами навчання, виховання та розвитку, підготовка до проходження педагогічної (виробничої) практики.

Головними завданнями курсу «*Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти*» є: ознайомлення студентів університету з теоретичними основами, необхідними для роботи вчителя історії та громадянської освіти. Це включає в себе такі аспекти, як: зміст навчання історії в закладі освіти, організація пізнавальної діяльності, роль підручника історії, типи та структура уроків, методи оцінювання навчальних досягнень учнів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

інтегральну. Здатність розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у галузі освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики

загальні компетентності (ЗК):

Здатність до діагностування, аналізу, проектування освітнього опроцесу у закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти – **ЗК 2.**

Здатність вчитися протягом усього життя і оволодівати сучасними знаннями – **ЗК 3.**

Здатність до реалізації функцій викладача і керівника освітньої установи, закладу, працювати у команді – **ЗК4.**

Здатність до міжособистісної взаємодії, спілкування з представниками професійних груп різного рівня – **ЗК 5**.

фахові компетентності (ФК):

Здатність здійснювати аналіз педагогічної діяльності вчителя, формувати власний стиль професійної діяльності – **ФК 1**.

Здатність фахово здійснювати педагогічну діяльність у закладах освіти, володіти формами і методами та інноваційними освітніми технологіями навчання – **ФК 2**.

Здатність до аналізу та використання методичної, нормативної, адміністративно-правової документації у професійній педагогічній діяльності – **ФК 3**.

Здатність до конструктивної взаємодії з учасниками освітнього процесу – **ФК 6**.

предметні компетентності (ПК):

Знати та розуміти методологію дослідження історичного процесу у світовому та національному контекстах, здатність до практичного застосування методів історичного дослідження – **ПК 1**.

Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних та професійних завдань – **ПК 2**.

Здатність до розуміння теорії історичного розвитку, формування наукових засад історико-культурної оцінки спадщини минулого та її впливу на свідомість громадян України – **ПК 3**.

Здатність до незаангажованої оцінки історичних подій та їх пропагування серед широкого загалу – **ПК 4**.

Здатність розуміти регіональну історію як частину комплексу історії України та всесвітньої історії з метою її належного об'єктивного висвітлення – **ПК 5**.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності **A4 Середня освіта та освітньої програми «0A4.03 – Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»:**

знати:

- міжпредметні зв'язки методики навчання із іншими дисциплінами;
- форми організації навчання;
- специфіку застосування новітніх освітніх технологій навчання;
- особливості організації освітнього процесу у закладі освіти;
- психологічні особистісні якості педагога, професійні вимоги до нього.

вміти:

- побудувати урок історії та громадянської освіти;
- добирати оптимальні форми та методи педагогічної діяльності;
- застосовувати сучасні освітні технології навчання і виховання;
- здійснювати саморозвиток, самоосвіту, самовиховання, самоорганізацію.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «*Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти*» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП: ОК 03. Педагогіка сучасної школи

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «*Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти*» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
--------------------------------------	-----------------

Застосовувати знання з гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін в обсязі, необхідному для успішного володіння загальнотеоретичними та світоглядними питаннями і навиками практичного їх використання в освітній діяльності	ПРН – 1
Володіти навиками педагогічної майстерності, враховувати сучасні тенденції освіти в освітньому процесі.	ПРН – 2
Конструктивно вирішувати особистісно й професійно-значущі проблеми відповідно до загальноприйнятих морально-етичних норм та на основі гармонійного поєднання знань з історичних наук, методики їх навчання і культури педагогічного спілкування.	ПРН – 4
Організовувати освітній процес на основі компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.	ПРН – 7
Вміти доступно, на високому науково-методичному рівні доносити сучасні наукові знання та результати досліджень до здобувачів освіти, професійної та непрофесійної спільноти.	ПРН – 14
Дотримуватись етичних норм, норм академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково- педагогічній діяльності та демонструвати вміння формувати її в здобувачі освіти	ПРН – 15

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «*Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти*»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Застосовувати набуті компетенції з методики навчання історії та громадянської освіти, здійснювати міжпредметні зв'язки.	ПРН – 1
Володіти традиційними та інноваційними методами навчання	ПРН – 2
Вміти організувати навчальний процес на уроці історії на засадах компетентнісної освіти	ПРН – 4
Здатність оцінювати результати навчання учнів	ПРН – 7
Володіти сучасними досягненнями історичної науки та їх упровадженням в освітній процес	ПРН – 14
Формувати у процесі освітньої діяльності демократичні та морально-етичні цінності.	ПРН – 15

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

усне опитування, письмові практичні роботи, написання реферату, підсумкові контрольні роботи.

Результати діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою за такими формами контролю: поточний, тематичний (за модулем), підсумковий контроль.

Підсумковий контроль передбачає виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми і практично засвоїли їх. Заплановано дві модульні контрольні роботи.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час занять, самостійної роботи та активності на занятті.

Якщо студент жодного разу не відповідав на практичних заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів в освітньому процесі, які підлягають поточному контролю:

Усна доповідь (виступ, розповідь).

Участь у дискусіях, інтерактивних формах роботи.

Моделювання уроку історії, його презентація.

Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих практичних занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту.

Форма модульного контролю: Модульний контроль (МК) проводиться два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час практичних занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачем і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях може відпрацювати пропущені заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль, за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з дисципліни.

Форма підсумкового семестрового контролю: студенти, які за результатами модульних контролів здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали ЄКТС. Студенти, які атестовані з оцінкою «незадовільно», зобов'язані скласти семестрові екзамени. Семестрові екзамени можуть також скласти студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на екзаменах здійснюється у 100-бальній шкалі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за поточний та модульний контроль Змістовий модуль 1.

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
6	6	6	6	6	6	6	8		50	100

T1, T2 ... – теми

Змістовий модуль 2.

Поточне оцінювання та самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
---	----------------------------	------

T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16			
6	6	6	6	6	6	6	8		50	100

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	9	18	9	18
Презентація	9	24	9	24
Конспекти уроків	1	8	1	8
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає письмові відповіді на тестові та теоретико-практичні питання різних рівнів складності.. До модульної контрольної роботи допускаються студенти, як відвідали не менше 90 % аудиторних занять (або відпрацювали пропущені заняття на консультаціях) і отримали не менше 60 % від можливої кількості балів за поточну роботу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою (іспит)	Критерії знань
A	90-100	відмінно	Студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення навчальних першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
B	82-89	Добре	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, вільно володіє державною мовою; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання
C	74-81		
D	64-73	Задовільно	Студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття,
E	60-63		

			додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.
FX	35-59	Незадовільно	Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
F	0-34		

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сучасні підходи до методики навчання історії та громадянської освіти

Тема 1. Методика викладання історії та громадянської освіти як галузь педагогічної науки.

Поняття „методика” в педагогічній науці. Задачі і функції методики навчання історії. Зв'язок методики навчання історії з іншими науками. Предмет та завдання методики історії у закладах загальної середньої освіти. Нормативно-законодавча база у вивченні методики історії та громадянської освіти. Методи наукового дослідження шкільного навчання історії.

Тема 2. Зміст шкільної історичної та громадянської освіти. Основні компоненти змісту шкільної історичної освіти. Інтеграція історії та громадянської освіти. Історичні факти і їх класифікація. Теоретичний матеріал в історичних курсах. Загальнодидактичні та специфічні принципи навчання історії. Емпіричний і теоретичний рівні засвоєння учнями навчального історичного матеріалу. Співвідношення фактів і теорії в курсах основної школи. Основні напрями розвитку змісту сучасної шкільної освіти у контексті реформ.

Тема 3. Державні стандарти та Типові освітні програми, їх аналіз (громадянська та історична освітня галузь). Державний стандарт базової середньої освіти. Типові освітні програми. Модельні навчальні програми. Календарно-тематичне планування. Оцінювання результатів навчання з історії та громадянської освіти. Основні види оцінювання результатів навчання учнів. Предметні компетентності з історії. Зміст історичної освіти (загальні тенденції) за Концепцією НУШ. Методичні посібники щодо організації освітнього процесу на уроках історії в контексті реформи.

Тема 4. Шкільний підручник в системі навчання історії та громадянської освіти. Актуальні проблеми шкільного підручника з історії та громадянської освіти. Робота над текстом підручника. Методика роботи з історичним документом. Художня та науково-популярна література у навчанні історії. Проблема інтерпретації навчальних текстів на уроках історії. Етапи роботи над текстом підручника. Методика роботи із схемами, таблицями. Аналіз підручників історії та інтегрованих курсів.

Тема 5. Урок як основна форма навчання у закладі загальної середньої освіти. Урок історії у закладі освіти. Інтегровані уроки історії та громадянської освіти. Типи уроків історії, їх класифікація. Форми навчання, їх аналіз. Нетрадиційні типи уроків історії, інтегрованого курсу. Структура уроку історії відповідно до типу. Дидактичні ігри на уроці історії. Уроки історії та громадянської освіти на різних етапах (5-6, 7-9 класи). Складання конспекту уроку.

Тема 6. Методи та прийоми навчання історії. Традиційні та інноваційні методи навчання. Прийоми навчання. Методичні підходи до вибору методів навчання. Наочні методи навчання історії. Таблиці, їх види. Методика роботи над історичною картою. Інноваційні методи навчання. Інтерактивні методи на уроках історії. Потенціал шкільних курсів історії у формуванні національної ідентичності та патріотизму учнів.

Тема 7. Концентри навчання історії. Особливості розвитку історичної та громадянської компетентності за етапами першого концентру. Методичні особливості навчання історичних фактів на інформаційно-ознайомлювальному та інформаційно-фрагментарному етапах.

Змістовий потенціал освітніх галузей щодо громадянського виховання. Роль легенд, міфів у навчанні школярів. Аналіз текстів підручників початкової школи щодо формування історичної та громадянської компетентності. Роль учителя історії в організації позаурочної роботи з молодшими школярами. Форми співпраці вчителя історії з учителями та батьками.

Тема 8. Методика навчання історії за етапами другого концентру. Пропедевтичний сюжетний (5-6 класи) цикл, методичні особливості вивчення. Історичні факти, їх класифікація. Історичні поняття та терміни. Теоретичний матеріал для засвоєння (зміст навчання). Робота з текстом на уроках історії у 5-6 класах. Прийоми проведення словникової роботи. Аналіз змісту підручників з історії, історії та громадянської освіти. Складання фрагменту уроку на одну із тем (5-6 класи). Компоненти системи формування національної і громадянської ідентичностей учнів.

Змістовий модуль 2. Методика формування громадянської та історичної освітньої галузі

Тема 9. Методика навчання історії за етапами третього концентру (профільна середня освіта). Сучасні підходи до громадянської та історичної освіти на цьому етапі. Особливості профільного проблемно-тематичного навчання, його етапи. Методи та прийоми навчання. Діалогічні дискусійні методи. ІКТ як один із методів навчання. Порівняння тексту наукової статті історичного змісту та науково-популярної оповіді історичного спрямування. Ознайомлення з визначними вітчизняними ученими-істориками та рідного краю.

Тема 10. Теоретичні основи методики навчання громадянської освіти, її загальноосвітні та виховні завдання. Предмет і завдання методики навчання громадянської та історичної освіти. Мета громадянської освіти. Змістові лінії громадянської та історичної освітньої галузі. Зв'язок методики навчання громадянської та історичної освіти з іншими предметами. Громадянська освіта в контексті Державного стандарту базової середньої освіти. Громадянська та історична освітня галузь у змісті типових освітніх програм.

Тема 11. Технології навчання громадянської та історичної освітньої галузі. Особистісно-орієнтована технологія навчання. Технологія групової навчальної діяльності школярів. Технологія інтерактивного навчання. Технологія формування творчої особистості. Технологія навчання як дослідження. Класифікація методів навчання громадянської та історичної освіти. Методи розвитку критичного мислення. Методи навчання історії та громадянської освіти у науковій літературі.

Тема 12. Теоретико-дидактичні засади організації навчальної діяльності у контексті реалізації завдань громадянської освіти. Методи та прийоми навчання, виховання та розвитку особистості. Проблемне навчання в ході вивчення громадянської освітньої галузі. Форми проблемного навчання. Принципи проблемного навчання. Інтегроване навчання в процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі. Ознаки інтегрованого уроку. Підготовка вчителя до інтегрованого уроку. Способи перевірки та оцінювання результатів навчання історії та громадянської освіти. Проектне навчання в процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі. Особливості організації та проведення інтегрованих занять в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі (узагальнення).

Тема 13. Методичні особливості роботи вчителя в класі з інклюзивним навчанням Положення про організацію й роботу класів з інклюзивним навчанням. Специфіка діяльності вчителя та моделі його співпраці з асистентом учителя. Особливості організації освітнього середовища в контексті вивчення громадянської та історичної освіти. Нормативно-законодавча база інклюзивного навчання (загальний аналіз).

Тема 14. Педагогічна майстерність учителя історії. Культура мовлення вчителя. Складові педагогічної майстерності вчителя історії. Педагогічна діяльність й педагогічна творчість учителя. Підвищення рівня педагогічної майстерності вчителя. Культура усного й писемного мовлення вчителя. Принципи педагогіки партнерства. Специфіка роботи вчителя історії у класах з угорською мовою навчання.

Тема 15. Громадянське виховання учнів у позаурочний час. Поняття «позаурочна, позакласна та позашкільна діяльність». Види позаурочної діяльності. Індивідуальний та диференційований підхід у роботі з учнями у післяурочний час. Позаурочна діяльність учителя в класах з угорською мовою навчання та в інклюзивному класі. Формування громадянської компетентності в учнів у позаурочний час. Специфіка позакласної роботи вчителя у ЗЗСО з класами з угорською мовою

навчання. Складання плану проведення свята у двомовному освітньому середовищі. З досвіду організації позакласного заняття (огляд фахової літератури).

Тема 16. Методика організації позашкільної діяльності. Позашкільна діяльність учителя історії. Співпраця з територіальною громадою. Розвиток музейної справи у закладі освіти та поза ним. Організація позашкільної діяльності у педагогічному та учнівському колективах.. Залучення учнів до увіковічнення пам'яті героїв. Формування у школярів громадянської позиції засобами позакласної та позашкільної роботи.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання (денна, заочна)				
	Усього	у тому числі			
лекції		практичні(семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1					
Змістовий модуль 1.					
Тема 1. Методика викладання історії як галузь педагогічної науки		2	-		6
Тема 2. Зміст шкільної історичної освіти		2	2		6
Тема 3. Державні стандарти та Типові освітні програми, їх аналіз (громадянська та історична освітня галузь).		2	-		6
Тема 4. Шкільний підручник в системі навчання історії та громадянської освіти		2	2		6
Тема 5. Урок як основна форма навчання у закладі загальної середньої освіти		2	2		4
Тема 6. Методи та прийоми навчання історії		2	2		6
Тема 7. Концентри навчання історії. Особливості розвитку історичної та громадянської компетентності за етапами першого концентру		2	2		6
Тема 8. Методика навчання історії за етапами другого концентру		2	2		6
Модульна контрольна робота		-	2		
Разом за змістовим модулем 1		16 год	14 год		46
Модуль 2					
Змістовий модуль 1.					
Тема 9. Методика навчання історії за етапами третього концентру (профільна середня освіта). Сучасні підходи до громадянської та історичної освіти на цьому етапі.		2	2		6
Тема 10. Теоретичні основи методики викладання громадянської освіти, її загальноосвітні та виховні завдання		2			2
Тема 11. Технології навчання громадянської та історичної освітньої галузі		2	2		6

Тема 12. Теоретико-дидактичні засади організації навчальної діяльності у контексті реалізації завдань громадянської освіти		2	2			6
Тема 13. Методичні особливості роботи вчителя в класі з інклюзивним навчанням		2	2			6
Тема 14. Педагогічна майстерність учителя історії. Культура мовлення вчителя		2				6
Тема 15. Громадянське виховання учнів у позаурочний час		2	2			6
Тема 16. Методика організації позашкільної діяльності		2	2			6
Модульна контрольна робота		-	2			
Разом за змістовим модулем 2		16	14			44
Разом		32	28			90

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять*

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Загальнодидактичні та специфічні принципи навчання історії	2	-
2	Етапи роботи над текстом підручника. Методика роботи із схемами, таблицями.	2	
3	Дидактичні ігри на уроці історії	2	
4	Інтерактивні методи на уроці історії.	2	
5	Аналіз текстів підручників початкової школи щодо формування історичної та громадянської компетентності.	2	
6	Складання фрагменту уроку історії/ інтегрованого курсу на одну із тем (5-6 класи)	2	
7	Порівняння тексту наукової статті історичного змісту та науково-популярної оповіді історичного спрямування	2	
8	Методи розвитку критичного мислення. Складання конспекту уроку.	2	
9	Проектне навчання в процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі	2	
10.	Особливості організації освітнього середовища в контексті вивчення громадянської та історичної освіти	2	
11.	Формування громадянської компетентності в учнів у позаурочний час. Специфіка позакласної роботи вчителя у ЗЗСО з класами з угорською мовою навчання.	2	
12.	Організація позашкільної діяльності у педагогічному та учнівському колективах	2	

* використання елементів неформального навчання – здобувач із запропонованих як альтернативних форм практичних занять (проходження дотичних до тем модуля онлайн курсів на платформах Прометеус, Освіторія, EdEra та ін.) може обрати 1 і за наявності сертифіката отримати кількість балів передбачених за конкретну тему.

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Методика викладання історії як галузь педагогічної науки. Методи наукового дослідження шкільного навчання історії	6
2	Основні напрями розвитку змісту сучасної шкільної освіти у контексті реформ.	6
3	Зміст історичної освіти (загальні тенденції) за Концепцією НУШ. Методичні посібники щодо організації освітнього процесу у контексті реформи.	6
4	Аналіз підручників історії та інтегрованих курсів	6
5	Уроки історії та громадянської освіти на різних етапах (5-6, 7-9 класи). Складання конспекту уроку.	4
6	Потенціал шкільних курсів історії у формуванні національної ідентичності та патріотизму учнів	6
7	Форми співпраці вчителя історії з учителями та батьками	6
8	Компоненти системи формування національної і громадянської ідентичностей учнів	6
9	Ознайомлення з визначними вітчизняними ученими-істориками та рідного краю	6
10	Громадянська та історична освітня галузь у змісті типових освітніх програм	2
11	Методи навчання історії та громадянської освіти у науковій літературі	6
12.	Особливості організації та проведення інтегрованих занять в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі	6
13.	Нормативно-законодавча база інклюзивного навчання (загальний аналіз)	6
14.	Специфіка роботи вчителя історії у класах з угорською мовою навчання	6
15.	З досвіду організації позакласного заняття (огляд фахової літератури).	6
16.	Формування у школярів громадянської позиції засобами позакласної та позашкільної роботи	6
	Разом	90 год

Самостійна робота студента під час вивчення курсу здійснюється за напрямами: організаційно-методична робота в бібліотеці; опрацювання джерел, підручників і навчальних посібників, монографій, енциклопедій та словників; конспектування літератури згідно з тематичним планом лекцій; опрацювання лекційного матеріалу; реферування наукових статей та інших друкованих джерел; написання творчих і дослідницьких робіт; підготовка виступів на практичних заняттях, участь в ділових іграх; складання конспекту уроку.

Частина самостійної роботи студентів з курсу здійснюється у вигляді опрацювання матеріалу з метою написання реферату (есе) на запропоновану проблематику.

6.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни *Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти* носить самостійний характер виконання окреслених завдань. Воно виконується студентом під час усього періоду вивчення відповідної навчальної дисципліни. Індивідуальне завдання включає підготовку презентації за

визначеною темою. Презентація готується з використанням програмного продукту Microsoft PowerPoint і не повинна перевищувати 10-12 слайдів.

6.6. Перелік питань для підсумкового контролю

1. Методика викладання історії - науково-педагогічна дисципліна.
2. Місце методики викладання історії в системі педагогічних та спеціальних наук.
3. Нормативно-законодавча база розвитку історичної освіти в Україні.
4. Державні стандарти та Типові освітні програми, їх аналіз (громадянська та історична освітня галузь).
5. Структура сучасної шкільної історичної освіти. Предметні компетентності з історії.
6. Інтегровані уроки історії та громадянської освіти. Типи уроків історії, їх класифікація. Форми навчання, їх аналіз.
7. Методи та прийоми навчання історії.
8. Концентри навчання історії. Особливості розвитку історичної та громадянської компетентності за етапами першого концентру.
9. Особливості розвитку історичної та громадянської компетентності за етапами другого концентру
10. Особливості розвитку історичної та громадянської компетентності за етапами третього концентру .
11. Історичні факти. їх роль у вивченні історії.
12. Методика формування уявлення про історичний простір.
13. Історичні поняття. Класифікація. Взаємозв'язок засвоєння історичних фактів та понять.
14. Методика формування історичних понять.
15. Виховні можливості шкільного курсу історії та громадянської освіти та методика їх реалізації.
16. Сучасні підходи до громадянської та історичної освіти на третьому етапі концентру.
17. Методика формування вмінь в процесі вивчення історії та громадянської освіти.
18. Теоретичні основи методики навчання громадянської освіти, її загальноосвітні та виховні завдання. Методика використання ІКТ на уроках історії та громадянської освіти.
19. Засоби та методи навчання історії та громадянської освіти.
20. Усний виклад історичного матеріалу. Вимоги до усного викладу.
21. Роль бесіди у вивченні історії та громадянської освіти. Види бесіди. Вимоги до її проведення.
22. Оцінювання навчальних досягнень учнів.
23. Методика роботи з підручником на уроках історії та громадянської освіти.
24. Словесні методи навчання історії.
25. Наочні методи навчання історії.
26. Використання поточної інформації на уроках історії та громадянської освіти.
27. Методика використання художньої літератури на уроках історії.
28. Значення використання наочності на уроках історії та громадянської освіти.
29. Методика роботи з історичною картою.
30. Інноваційні методи навчання історії.
31. Особистісно-орієнтована технологія навчання.
32. Технологія групової навчальної діяльності школярів.
33. Технологія формування творчої особистості.
34. Проблемний метод навчання історії.
35. Дидактична сутність міжпредметних зв'язків, їх роль у вивченні історії.
36. Урок - основна форма організації освітнього процесу.
37. Вимоги до сучасного уроку з історії та громадянської освіти.
38. Класифікації типів уроків з історії та громадянської освіти.
39. Підготовка вчителя до уроку.
40. Характеристика комбінованого уроку.
41. Характеристика уроку узагальнення та систематизації знань, вмінь та навичок.

42. Характеристика уроку перевірки та оцінки знань, вмінь та навичок учнів.
43. Поняття «громадянська освіта».
44. Теоретичні основи методики викладання громадянської освіти, її загальноосвітні та виховні завдання.
45. Технології навчання громадянської та історичної освітньої галузі.
46. Методика письмової перевірки знань та вмінь учнів на уроках історії та громадянської освіти. Групи результатів оцінювання.
47. Позакласна робота з історії та громадянської освіти. Зміст, форми, значення.
48. Нетрадиційні типи уроків історії.
49. Педагогічна майстерність учителя історії. Культура мовлення вчителя.
50. Методичні особливості роботи вчителя в класі з інклюзивним навчанням.
51. Громадянське виховання учнів у позаурочний час.
52. Методика організації позашкільної діяльності історичного спрямування.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вивчення курсу потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення: проектор для перегляду презентацій у форматі MS PowerPoint, використання комп'ютерів, історичних та контурних карт, унаочнень.

У разі дистанційного навчання – інтернет (ZOOM, MOODLE).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Боренько Я. Громадянська освіта в Україні. Режим доступу: https://rpr.org.ua/wpcontent/uploads/2017/11/171108_citizenship-education-Ukraine-ukr_UB.pdf
4. Громадянська освіта: теорія і методика навчання [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/Posibnyky/TTG_main.pdf
5. Концепція Нової української школи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed.pdf>
6. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text>
7. Пометун О. І. Компетентісно орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник. О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с
8. Про затвердження концептуальних засад реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки. Наказ від 30.07.2024. № 1072). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1072729-24#Text>.
9. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання. Міністерство освіти і науки України. Наказ. № 1093 від 02 серпня 2024 року. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92715/
10. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.
11. Яремчук В. Д. Історія політичних і правових чинів: схеми, дефініції, джерела та персоналії: навч. посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 380 с.

Допоміжна література

12. Барановська О. В. Шкільний підручник в умовах нового освітнього середовища. *Проблеми сучасного підручника*. 2018. №. 21. С. 20-30.
13. Боровець І. Стратегії змісту шкільної історичної освіти у європейському союзі. *Проблеми дидактики історії*. 2014. №. 5. С. 138-149.
14. Ваколя З. М., Кухта М. І. Регіональна періодика про моральне виховання учнівської молоді: історико-педагогічний аспект. 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/48822/2/8-11.pdf>
15. Іванцова М. Відповідність шкільних підручників з історії України для 8 класу загальноосвітніх закладів України змісту зовнішнього незалежного оцінювання (на прикладі однієї теми). Травневі студії: історія, політологія, міжнародні відносини. 2021. С. 307-310.
16. Моцак С. Інтеграція медіаосвіти в шкільний підручник з історії як фактор формування медіаграмотності учнів (на прикладі підручника «Всесвітня історія. Історія України (інтегрований курс)», для 6-го класу закладів загальної середньої освіти). *Проблеми сучасного підручника*. 2020. №. 24. С. 163-174.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

17. Державний стандарт базової середньої освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
18. Підручники з історії, інтегрованих курсів базової середньої освіти. Громадянська та історична освітня галузь. [Електронний ресурс]. Режим доступу: mzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz/
19. Ukraine is here. Preserving and celebrating Ukrainian arts and culture. Details: <https://artsandculture.google.com/project/ukraine>
20. Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.uzhnu.edu.ua:8080/jspui/>
21. Інститут Історії України. [Електронний ресурс] . Режим доступу: <http://history.org.ua/uk>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами(Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)